

N:o 9.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1885, kl. 3 e. m.

Första Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt fråga om utverkande på diplomatisk väg af hemortsrätt i Danmark och Tyskland åt svenskar, hvilka under en viss längre tid oförvitligen försörjt sig sjelfva.

Sedan en i Andra Kammaran af Herr P. Pehrsson i Törneryd väckt motion, N:o 133, hvaruti föreslås,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Konungen anhålla, att underhandlingar å diplomatisk väg måtte inledas med grannländerna, i synnerhet Danmark och Tyskland, om vinnande af hemorts- och försörjningsrätt derute för sådant svenskt arbets- och tjenstefolk, som under viss längre tid derstädes oförvitligen försörjt sig sjelfva,

blifvit af Andra Kammaran bifallen, har detta beslut, jemlikt stadgandet i 63 § 3 mom. Riksdagsordningen genom utdrag af protokollet delgifvits Första Kammaran, som hänvisat ärendet till dess Tillfälliga Utskott N:o 3.

Uti berörda motion anföres, att sedan hos Kongl. Maj:t framställning skett dels om behofvet af stadganden angående vilkoren för rätt att hålla s. k. kommissionskontor för tjenares anställande, dels ock särskildt om nödvändigheten af kontrollföreskrifter med afseende å utvandringen till Tyskland och Danmark af svenskt tjenste- och arbetsfolk, Kongl. Maj:t efter Kommerskollegiets och flere af dess Befallningshafvandes hörande, den 28 nästlidne November utfärdat en kungörelse

i ämnet, hvarigenom ett länge känt behof blifvit fylldt och anledning vore att hoppas, att denna författning skall verka hämmande på den hittills nästan ohejdade utvandringslustan till nämnda båda länder. Ifrågavarande utvandringar hafva likväl i ett annat viktigt afseende redan medfört och komma ytterligare att medföra åtskilliga svåra och beaktansvärda olägenheter, hvilka det synes blifva mer och mer af nöden att på ett eller annat sätt få afhjulpna, nemligen den återinströmning af utvandrare, ofta i det mest eländiga skick, som ständigt eger rum från Tyskland och Danmark, en olägenhet, som motionären anser kunna i någon mån förminska genom den uti motionen af honom föreslagna åtgärd.

Andra Kammarens Tillfälliga Utskott (N:o 3,) har afstyrkt bifall till motionen och såsom skäl dertill hufvudsakligen anført,

att, likasom vid flere föregående likartade motioner, hvilka icke tillvunnit sig Riksdagens bifall, enär det ansetts föga sannolikt, att underhandlingar med främmande makter angående denna sak skulle röna framgång, någon större utsigt till vinnande af det med den föreslagna skrifvelsen afsedda ändamålet icke för närvarande torde förefinnas, emedan så länge, enligt svensk lag, en utländing icke i något fall kan förvärfva hemortsrätt här i landet, det icke billigtvis lärer kunna begäras en dylik rätt för svenskar i utlandet;

att, då en utflyttning af svenskar till Danmark och Tyskland förekommer i mycket större utsträckning än tvärt om, och det därför vida oftare inträffar att svenskar i Danmark eller Tyskland råka i nödställd belägenhet och måste anlita fattigvården, än händelsen är med danskar och tyskar i Sverige, så torde hvarken Danmark eller Tyskland, der kommunerna sålunda ofta nog få utbetala *tillfälligt* fattigunderstöd åt svenskar, kunna förutsättas vara villiga att ingå på förpligtelsen att lemna hemortsrätt och derigenom *permanent* understöd åt våra landsmän;

att emellertid saken är föremål för regeringens uppmärksamhet, hvarom bland annat den omständigheten bär vittne, att sedan någon tid underhandling är förberedd, åsyftande att danskfödda hustrur till svenskar samt barn af sådana äktenskap icke må till Sverige öfversändas, om de, bosatta i Danmark, der fallit fattigvården till last; samt

att för öfrigt många för kommunerna nu betungande fall af fattigvård möjligen skulle kunna undvikas genom en strängare kontroll å värfningen af tjänstefolk till Danmark och Tyskland, i hvilket afseende den nya författningen af 28 Nov. 1884, hvilken afser både kontroll å kommissionärerna och hjälp åt tjänstehjonen, torde komma att verka till gagn.

Vid öfverläggningen inom Andra Kammarerna angående denna fråga har motionären andragit åtskilliga beaktansvärda förhållanden rörande till hemorten från utlandet återsändt tjenste- och arbetsfolk samt dervid anfört, huru som ensamt från Blekinge län under femårsperioden 1879—1883 icke mindre än 2353 personer utvandrat till Danmark och Tyskland och att af dessa blifvit hemskickade 244, af hvilka de allra flesta kommit fattigvården till last; hvarjemte motionären framhållit det för vårt land ytterst betänkliga deruti, att utvandringen fortgår i så stor skala från de södra delarne af landet.

Med allt erkännande af det välmenta syftemålet med ifrågavarande motion, synes det likväl Utskottet, som vore det för ändamålet vinnande föreslagna sättet ej det rätta. Ty äfven under den osannolika förutsättningen att underhandlingar med utlandet skulle kunna leda till ernående af den önskade hemorts- och försörjningsrätten för våra landsmän, så lär det kunna tagas alldeles för gifvet, att en internationel öfverenskommelse härom icke kan träffas, utan att Sverige åtager sig motsvarande skyldigheter i fråga om utlänningar, som härstädes uppehålla sig. Härvid måste likväl tagas i betraktande, att dylika förpligtelser mot utlänningar skulle i många fall kunna blifva för oss ganska betungande, synnerligen hvad beträffar de nordliga delarne af Sverige, der den fasta befolkningen är mycket gles och dit en betydlig invandring lär förekomma af arbetsfolk från Norge och Finland, af hvilka många, som, till följd af sjukdom eller dryckenskap, råkat i armod och elände, måste af vederbörande myndigheter sändas åter till sina hemorter.

Men äfven om en internationel öfverenskommelse kunde träffas angående hemortsrätt i främmande land för utvandrade svenskar, torde likväl en sådan öfverenskommelse icke kunna af oss så hänsynslöst tillämpas, att på grund deraf till utlandet återvisades hemkomna landsmän, hvilka efter att i utlandet, måhända till följd af hård behandling, hafva råkat i nöd, icke längre kunnat der uthärda, utan därför sökt och genom barmhertiga människors hjälp funnit en utväg att återvända till sitt hemland och sin fosterbygd. Utvandrarens återkomst till hemorten i mer eller mindre utblottadt tillstånd lär således svårligen kunna förhindras genom den af motionären föreslagna åtgärd, utan torde dertill andra anordningar vara orforderliga.

På grund häraf och då någon erfarenhet ännu icke kunnat vinnas rörande verkningarne af ofvan åberopade Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af 28 November 1884 angående kommissionärer för anskaffande åt tjenstehjon eller andra af anställning inom eller utom riket, hvilken författning eger tillämpning från den 1:sta innevarande April, anser sig Utskottet icke kunna tillstyrka någon åtgärd från Riksdagens sida i förevarande fråga, utan hemställer,

att Andra Kammarens beslut om bifall till Herr P. Pehrssons ifrågavarande motion icke måtte af Första Kammararen antagas.

Stockholm den 13 April 1885.

På Utskottets vägnar:

D. NORDLANDER.
